

SOBRE “PAS I REPAS” I “UNA HISTÒRIA DE SABADELL PER A TOTS”

Arran de la recent publicació dels llibres PAS I REPAS de Mn. Geis i UNA HISTÒRIA DE SABADELL PER A TOTS, de Josep Torrella, bona part de la premsa comtal n'ha fet uns ponderats comentaris -també Sempronio en parlà en la seva emissió radiofònica- i d'entre els quals ens plau reproduir els que varen escriure els prestigiosos periodistes Esteve Busquets i Molas i Josep M. Espinàs en llurs seccions.

La premsa i ràdio local també s'han fet ressò d'ambdós llibres.

LA PROSA DEL POETA CAMIL GEIS

Home d'arxiu, no gens metòdic i desmanegat a ultrança que sóc, un dia volguí intentar inventariar els adjectius i epítets laudatoris aplicats a l'obra de poetes i escriptors amics. Em mogué a fer-ho un íntim sentiment de sentir-me coparticip, per afecte, de la glòria aliena. Potser fou vanitat de saber-me part -una partícula només que sigui- del cercle amical dels mereixedors de tantes lloances.

Em vaig perdre en alguns casos, com en el de mossèn Camil Geis. No donaba l'abast i hi deixi córrer. Ara, però, m'agradaria recuperar les fitxes per veure si sóc capaç de dir quelcom nou, original, diferent, sobre aquest sacerdot -poeta- prosista-músic- en tot fa, verdagerianament parlant, “la feina ben neta”, que acaba de reunir en un primer volum de prosa, “Pas i repàs”, bona part de la seva producció fins ara dispersa. D'altres escrits sota l'enunciat: “Els que he trobat pel camí” en curs de publicació alguns, encara, a “Revista de Girona” i “Quadern” de Sabadell, sembla que configuraran un segon volum, segons m'ha arribat a les orelles.

Llegint i rellegint -alguns escrits ja m'eren coneguts: pas i repàs, doncs- les pàgines d'aquest llibre, no em reca d'haver-me després dels dèssus dit adjutori perquè les impressions i suggeriments flueixen a balquena sense necessitat d'espigolar en rostrols aliens.

D'antuvi he de confessar-me d'un pecat de blasme comes fa algunes setmanes des d'aquest lloc, contra els qui per estintolar judicis propis i demostrar llur capacitat d'anàlisi, cercaven i remarcaven afinitats o influències d'altri, en les obres de tal i tal autor. Bé, doncs; ara jo també he trobat tanta semblança entre Camil Geis i Francis Jammes, que no em sé estar de remarcar-ho.

Especialment m'ho suggereix “L'infern a la terra i Déu pertot”. Ja quan vaig llegir-lo en la seva versió francesa em recordava -no sé si ho diguí en algun paper- “El llibre de sant Josep”, meravellosament traduït, si no m'erro, per Josep Francesc Ràfols i que ara no puc comparar car fou un dels que m'expoliaren el juliol del 1936.

Ambdós, poetes profundament cristians, no és rar que tinguin afinitats. Com poden trobar-se'n, també, amb l'obra de Pierre l'Ermite que féu el pròleg de l'edició francesa i que és llàstima que no es reproduïxi en la catalana d'avui.

Geis explica que havia de ser, justament, Francis Jammes qui fes aquell pròleg. Geis havia traduït un poema seu -“Rosaire”- i això li permetia demanar-li unes ratlles de presentació. Francis Jammes hi accedí, mes la mort li arribà abans de poder complir l'encàrrec.

Deixem, però, aquest capítol i passem a l'agradosa sorpresa de trobar, a “Pas i repàs” unes rondalles o narracions “mai aplegades en cap llibre -ens informa Leandre Amigó en el seu pulcre i fervorós pròleg- malgrat haver-se publicat en revistes existents en l'adolescència de l'escriptor”. Es clar que qui és capaç de narrar amb tanta força els drames viscuts en l'infern a la terra, pot excel.lir -com ho fa-, en la prosa d'imaginació. I sempre amb l'alè poètic que infon a tota la seva obra.

Moltes més coses suggereix la primera lectura de “Pas i repàs”. Un altre dia -no massa llunyà, espero- parlarem de com l'anecdolari del moment -Amigó ho remarca- és elevat a categoria literària, o d'unes il.lustratives històries sobre una nafra que encara ens cou.

Esteve Busquets i Molas
(El Correo Catalán, 26-5-81)

SOBRE SABADELL

A Catalunya hi ha ciutats històricament il.lustres, i els seus monuments són sovint retratats i pintats, i surten als llibres que descriuen el país. D'altres ciutats no tenen història “distingida”, cosa que no vol dir, naturalment, que no hagin viscut la història. L'han viscuda, però, d'una manera tossuda i sovint heroica, encara que no en quedin testimonis espectaculars. És el cas de Sabadell, penso, si hem de fer cas del que explica Josep Torrella en *Una història de Sabadell per a tots*. Durant segles, Sabadell ha estat un nucli humil, i superà la seva modèstia gràcies a un esperit que s'assembla força al del *selfmade man* (la gent que es fa amb el seu propi esforç) popularitzat pels nord-americans.

Al llarg de la història, Sabadell ha estat feu de diversos senyors, i és allixonador seguir algunes de les incidències de domini. El que exercí el vescomte de Castellbò, per exemple, va ser molt dur, i quan aquest noble decidí de vendre la vila -perquè els pobles i les viles es venien i compraven- els sabadellencs van esperar-se: la comprava la reina Elionor, muller de Pere III. Era millor dependre de la corona que d'un senyor feudal, i a més els monarques catalans eren força liberals. Però tampoc no hi havia cap garantia estable, perquè la reina podia vendre's la vila i enfeudar-la sempre que volgués. Per tal d'evitar-ho, li van demanar que es comprometés a no desprendre-se'n, i la reina ho acceptà si els sabadellencs l'ajudaven a pagar-la amb 50.000 sous (dels 154.000 que ella havia de donar al vescompte).

L'endemà mateix, els jurats de la vila van reunir els caps de casa a la plaça, i tots van estar d'acord amb el pacte. Calia trobar els diners, però. I els diners van sortir. Totes les edificacions i terres del terme van respondre dels préstecs, i fa autèntica impressió adonar-se que al cap de cinc dies justos del tracte els sabadellencs pagaven a la reina la quantitat convinguda.

La tranquil.litat no durà gaire. Al cap de quatre anys la reina donava Sabadell al seu marit a canvi d'un castell del Penedès. Les coses anaven així, aleshores. I onze anys més tard el rei va vendre la vila al seu fill Martí, perquè “necessitava diners”. I deu anys després l'infant se la va vendre a la ciutat de Barcelona, que durant vuitanta anys va ser “senyora” de Sabadell. Un altre pas: l'any 1474 el rei Ferran II comprà Sabadell a Barcelona i l'oferí a la seva esposa Isabel. Altres “amos” de la vila foren Germana de Foix, Carles, rei d'Espanya i emperador d'Alemanya...

La història de Sabadell, com la d'altres poblacions “sense història”, és ben clara: segles i segles “d'aguantar i pagar”. En una lluita contínua per tal d'arribar a aconseguir una identitat definida i relativament lliure. Els manuals parlen de grans batalles glorioses en un indret o en un altre, els turistes admiren castells i muralles. Sabadell en canvi, representa d'alguna manera la voluntat anònima de treball, i potser tots aquests segles d'esforç poden explicar la sobtada potència de Sabadell quan apareixen les possibilitats democràtiques del vuit-cents.

Josep M. Espinàs.
(AVUI, 27-5-81)